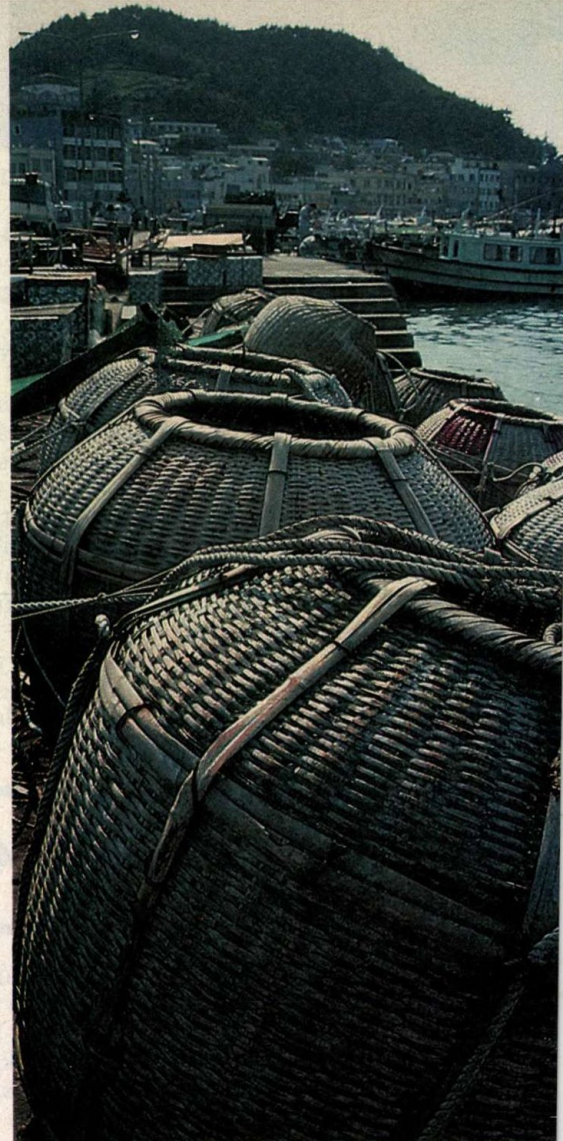

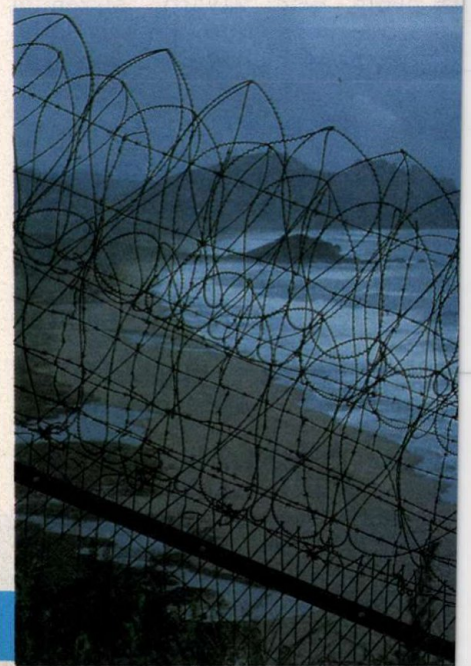
A Magyar Természettudományi Múzeum tavaly Dél-Koreába szervezett faunisztikai kutatást. Rovarász szerzőpárosunk most azonban nem a zsákmányról számol be. Ellenben olvashatunk az éti kutyáról, tálból etetett tehenekről, a köderdőről, no meg a rovargyűjtés viszontagságairól...

Dél-Koreában – ez már köztudott – a gazdasági fellendülés háttérét az oktatás döbbenetes mértékű fejlesztése adja. Csaknem minden városban van állami egyetem, amelyhez jókora campus* tartozik, és a hallgatók létszáma tízezer körül mozog. Ahol csak jártunk, így Szuncshonban és Kvangjangban is tapasztalhattuk: sok a fiatal szakember, akik egy-egy professzor vezetésével a legkülönbözőbb irányokban szakosodnak, és több az érdeklődő, lelkes és jól képzett hallgató. Távolabbi céljuk a koreai természettudományi múzeum létrehozása, s ebben számítanak a Magyar Természettudományi Múzeum segítségére. (Múzeumunk az észak-koreai expedíciók jóvoltából a világ leg-

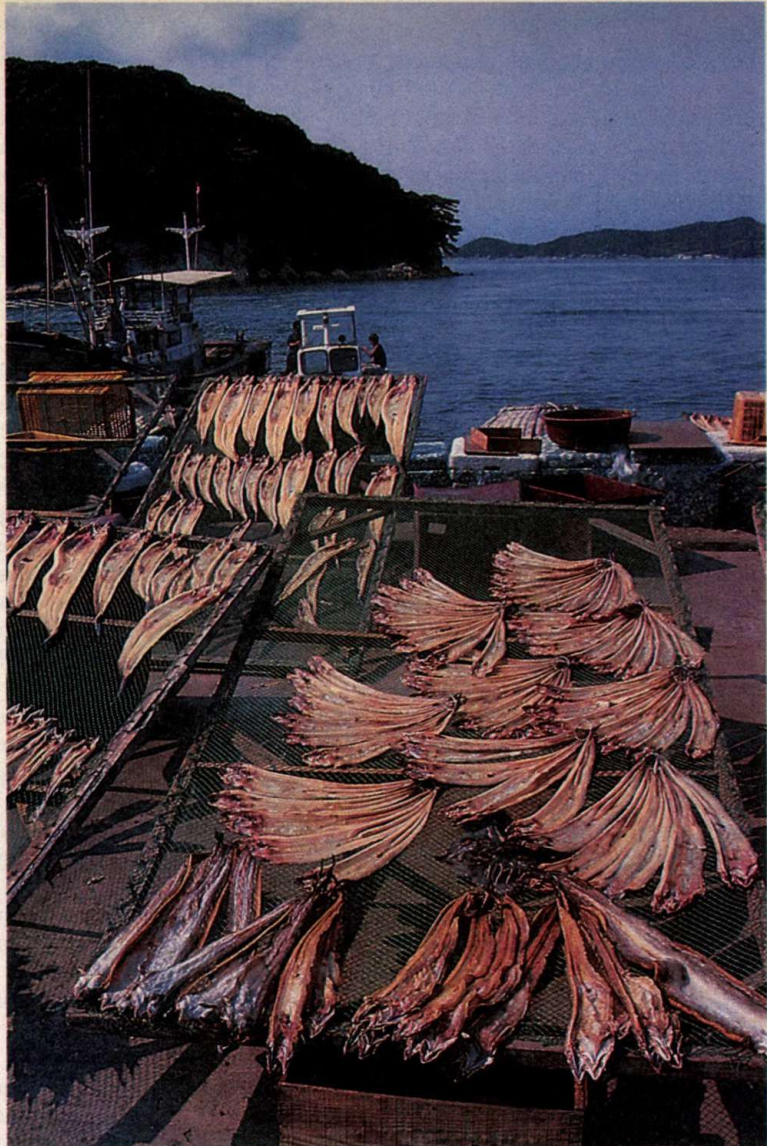
jelentősebb koreai zoológiai gyűjteményének birtokosa.)

Az intézménylátogatások fárasztó napjai után végre kiszabadultunk a hegyek közé. Ha érintetlen természetet akarunk látni, máshová nem is érdemes menni, Koreában ugyanis minden talpalatnyi termőföldet megművelnek. Első utunk az északon Gyémánt-hegységnek nevezett partmenti vonulatok délre eső részéhez, a Szorak-hegységhez vezetett. A bonyolult geológiai felépítésű, jórészt gneiszből* és palából felépült, többszörösen átkristályosodott rétegeket különböző mértékben dolgozta meg az eső, a hó, a fagy meg a szél, és meghökkenítő formák, éles gerincek, szakadékos oldalak, tűsziklák jöttek létre. A felszínre bukkanó fémek oldatok

ROVAR

SZOK DÉL-KOREÁBAN

Fent balra: óriási hal-
szállító kosarak
Középen a zsákmány
Jobbra: az algát is be-
gyűjtik

*

Lent balra: két világ ha-
tárán
Jobbra: kőedényekben
az évi termés (Vojnits
András felvételei)

megfestik a köveket, a hegyek a lebukó nap fényében drágaköként csillognak. Legalábbis ezt tapasztaltuk előző utunkon északon, most azonban az orrunkig sem láttunk a sűrű ködben és a szüntelenül szemerkélő esőben.

A tengerpartnál meglátogattuk a 38. szélességi fokot; ez a pont valóságos zarándokhely, egész nap tódulnak ide a dél-koreaiak, hogy megtekintsék a ködbe vesző északot. Előtte azért némi ellenőrzésen esik át a turista, sőt ajánlatos egy propaganda-filmet is megtekinteni, amit naphosszat vetítenek egy jókora épületben. Maga a határ tragikomikus. Gyönyörű szép tájat szel ketté a magas szögesdrótkerítés, amelynek egyik felén a dél-koreai családok nagyapástól és unokástól piknikeznek, míg túlán, amíg a szem ellát, egy árva lélek se jár, csak a rejtett hangszórók bömbölik naphosszat a propagandaszöveget. Persze semmit sem érteni, hiszen a távolság eltorzíja a géphangot.

A határtól, vagyis Korea derekától hosszú autót vezet a félsziget végéig. Közel a tengerparthoz, a *Mt. Pekun-san* vidékén, egy erdészeti kutatóállomás körzetében töltöttünk néhány napot. A csúcsokról jól látszik az összetéveszthetetlenül szabdaltságot a tengerpart, a sok kisebb-nagyobb sziget, félsziget, lagúna és öböl. A hegyek jellegzetes monszunformát mutatnak: süveg-szerűen emelkednek ki környezetükből, oldaluk olykor homorúvon ívelnek. A lepusztulásnak ez a formája a bőséges csapadék következménye.

A ködfátyolba burkolózott hegyeket – mintha optikai szűrőn áthatolva világítanak meg őket – a napsugarak sajátos pasztellszíne festik. E tájkép meghökkenítően emlékeztet a kínai vagy japán természetábrázolásokra. Roppant romantikus az egész, de csak nézni jó, közelelről megpróbálni kész gyötrelme. Az emelkedők nem csak látszatra meredek, a nedves talaj csuszamlós, a párás levegőben már pár méter gyaloglás után a testünkre tapad a ruha, és potykaként tárogunk a légszomjtól. Ha mégis felérünk a csúcra, ott hideg szél fogad, fogvacogtató köd takar be.

A hegyek között apró falvak bújnak meg, ahol még őrzik a hagyományos gazdálkodás néhány emlékét. A kertekben, a házak tövében vagy a körkerítések tetején jókora köedények sorakoznak, a kisebbek alig pár literesek, a nagyobbak akár több akosok. Lekvart, mézet, magvakat, lisztet és más terményeket tartanak bennük. Sajátosan szépek a fából- és cserépből készített méhkaptárak is. Ezek a színes és mosdótál-szerű cserépkalappal fedett kaptárak

kerti törpeként állodogálnak a házak körül. A rövid kötélén kipányvázott tehenek számunkra szokatlanul, tálból esznek és isznak – de csak délutántól. Reggelente őket is kihajtják legelni, mint európai társaikat. A kutyák vagy szabadon szaladgálnak, vagy ketrecbe zárva visonganak. A rossz nyelvek szerint ők az éti kutyák.

Az ereszek alatt ismeretlen rendeltetésű kerti szerszámok mellett fokhagyma- és paprikafüzéreket is felfedeztünk, s mi tagadás, otthonos érzésünk támadt.

Korea igazi halászsország. A környező tengerek is gazdagok halban, de a parti vizeken csak kisebb halászbárkák dolgoznak. A nagy koreai halászflokkok a legutóbbi vizeket is felkeresik, s nemigen igyekeznek betartani a tenger élővilágának védelmét szolgáló nemzetközi előírásokat. A bálnáknak is ők a legmegátalkodottabb üldözői – a japánokkal együtt. Mindebből mi nem sokat tapasztaltunk, az egyszerű bárkák küzdelme a mindennapi zsákmányért inkább a régmúlt időköt idézi. Amikor késő délután kikötnek a hajók, a halászsok a tengerek ezernyi lakóját faj és nagyság szerint szétválogatják a parti köveken, majd a csarnokokban kezdetét veszi az árverés. A nagyobb fogást egy tételben adják el, aki a legtöbbet kínálja, az viheti az egészet.

Végül magunk is hajóra, azazhogy kompra szálltunk, s három óra múltán a Koreától délre fekvő jellegzetesen szép vulkáni képződményen, *Csedzsü szigetén* értünk partot. Éppen besötétedett, kivilágított bárkák sora indult éjszakai halászatra: a fényhez vonzódozó lábasfejűekre vadásztak.

Csedzsü legmagasabb csúcsa, a *Halla* 1950 méter magas. Földtörténeti mértékkel mérve csecsemő. A vulkán, amely felépítette, 1002-ben és 1007-ben kitört. A sziget valóságos szabadtéri geológiai múzeum, a vulkáni működés ezernyi emlékét őrzi. Ház nagyságú és öklömnyi vulkáni bombák, gömbölyded „kövek” úgy hevernek szanaszét, mintha csak tegnap pottyantak volna oda. Ahol a láva egykor fatörzseket ölelt körül, ágas-bogas csatornák keletkeztek. A tengerparton kagylók héjai ágyazódtak a kőzetbe. A szürke, likacsos és könnyű vulkáni tufából ősidők óta faragnak szobrokat. Akad közöttük többméteres, a turisták számára azonban „hordozható változatok” is készülnek. A leginkább Mikulásra hasonlító férfialak igazából fallikus szimbólum, ezt nyomban elárulja a fej és a süveg formája.

Nevezetesek a sziget vulkáni barlangjai. Ezek akkor keletkeznek, ha valami okból gyorsan lehűlő és megkérgező lávafelszín alól kifolyik a még forró olvadék. Több mint hatvan ilyen lávabarlangot ismernek a szigeten, a *Manjang* és a *Billemtot* a világ leghosszabbjai közé tartoznak. A nagyobb barlangokban állatsontokat és kezdetleges kőszközöket is találtak.

A nem is túl magas hegyen élesen szétválnak a növényzeti zónák. A tengerparton és a hegylábakon szubtrópusi és meleg mérsékelt övi növényzet tenyészik, s nem egy trópusi faj is megél ott. Feljebb egy leginkább a Mediterránum örökzöld növényeire emlékeztető övezet húzódik, sok a tülevelű, és helyenként áthatolhatatlanul sűrű. Még feljebb igazi köderdőbe lépünk, ahol állandóan csepeg az ágakból a kicsapódó nedvesség. A köderdő és a csúcsok között rózsaszínben játszó rododendronos húzódik. Legfelül a szürke és csaknem teljesen nyers vulkáni kőzet szinte élettelen. Az egész hegy nemzeti park, számos ritka, védett és bennszülött növény. (A leghíresebbek a *Rhododendron weyrichii*, a *Cymbidium kanran* orchidea-faj, a *Prunus yedoensis* vagy a bambuszfélek családjának csak itt előforduló faja, a *Sasa quelpaertensis*.)

A nagyobb természetű gerincesek *Csedzsü* már régen a vadászok zsákmányul estek, de még mindig gazdag a vizek madárvilága, és feltűnően sok a ragadozó madár. A rovarvilág feltárása éppen csak megkezdődött, a „világpolgár” trópusi fajok és a szűk életterű, a hegyi zónának csak bizonyos részéhez kötődő állatok egyaránt előfordulnak benne. Ottjártunkkor minden áldott nap zuhogott az eső, ami a rovarokat kevéssé, minket annál jobban zavart. Végül mégis szép zsákmány gyűlt össze. Nem egy olyan fajt is nyakon csíptünk, amelyet előtűnk Koreában még senki nem talált.

Egy dél-koreai professzor csak tőlünk hallott a végtelen észak-koreai tagaerdőségekről és a fenséges *Pektusan*-ról, ő talán soha nem juthat el oda. Mesénkhez ennyit fűzött: „*Örülhetek, hogy maguk még láthatták mindezt. Mert mi most még nem mehetünk át, s ha majd egyszer egyesül a két fél ország, akkor sem. Akkor minden megváltozik: az erdők helyén városokat, gyárakat építünk, a hegycsúcsokon pöffeszkedő szállodákhoz autópályák fognak felvezetni...*” (A szerzőpáros Észak-Koreáról szóló írása az ÉT/1992. 11. és 12. számában jelent meg.)

Vojnits András és Ronkay László